

Sajtókiadók szomszédos joga

Szerző: UJHELYI Dávid

Affiliáció: megbízott oktató, PPKE JÁK

Rovat: Szerzői jog és iparjogvédelem

Rovatszerkesztő: GRAD-GYENGE Anikó, POGÁCSÁS Anett

Lezárás dátuma: 2023.09.08

Idézési javaslat: UJHELYI Dávid: „Sajtókiadók szomszédos joga” in JAKAB András – KÖNCZÖL Miklós – MENYHÁRD Attila – SÜLYÖK Gábor (szerk.): Internetes Jogtudományi Enciklopédia (Szerzői jog és iparjogvédelem rovat, rovatszerkesztő: GRAD-GYENGE Anikó, POGÁCSÁS Anett) <http://ijoten.hu/szocikk/sajtokiadok-szomszedos-joga> (2023). Konkrét szöveghelyre való hivatkozáshoz javasoljuk a szövegbeli bekezdésszámok használatát, pl. [8] vagy [12]–[18].

A sajtókiadókat megillető jog a legfiatalabb a szomszédos jogok körében. Célja, hogy az egyre inkább csökkenő mértékű, klasszikus és analóg sajtókiadói bevételeket egy új kizárólagos jog útján pótolja, ezzel biztosítva a minőségi sajtótermékek fenntarthatóságát és a médiapluralizmust. A jogintézmény gyökerei Németországig és Spanyolországig nyúlnak vissza, ugyanakkor jelenlegi formáját az Európai Unió jogalkotása útján nyerte el. A 2021. június 1. óta hatályos hazai szabályozás körében a sajtótermék kiadója az online felhasználás körében, a többszörözés és a nyilvánossághoz közvetítés körében élvez kizárólagos jogokat. A hazai jogosultak az új szomszédos jogot közös jogkezelés körében tervezik érvényesíteni.

Tartalomjegyzék

1. A sajtókiadói szomszédos jog gyökerei, előzményei

- 1.1. „Kiegészítő jog” az uniós szabályozás előtt
- 1.2. A CDSM irányelv
- 1.3. Sajtókiadói jog a nemzetközi szerzői jog tükrében

2. Sajtókiadók szomszédos jogi védelme a magyar jogrendszerben

- 2.1. Az átültetés folyamatáról röviden
- 2.2. A hatályos szabályozás
- 2.3. Az új szomszédos jog gyakorlati tapasztalatai

3. JEGYZETEK

1. A sajtókiadói szomszédos jog gyökerei, előzményei

[1] A hírfogyasztási szokások és szolgáltatások gyökeres változásokon mentek keresztül az elmúlt évtizedekben, amelynek során a nyomtatott sajtóról a digitális híroldalakra tevődött át a hangsúly. Németországban például 2003 és 2011 között az újságeladások száma 30%-kal csökkent,^[1] az Egyesült Államokban pedig 2012-re az ebből a tevékenységből származó bevétel alacsonyabb volt, mint 1950-ben.^[2] Más források szerint a nyomtatott sajtó 2000 óta bevételeinek 45%-ától esett el, jövedelmeik mintegy 80%-a pedig a reklámfelületek – nem pedig a hírek, hírlapok – értékesítéséből

származik.^[3]

[2] A hírplatformok klasszikus finanszírozása tehát egyrészt szignifikáns mértékben csökkent, a szolgáltatók bevételeinek összetétele pedig ugyancsak megváltozott. Mindezek fényében fogalmazódott meg az az igény, miszerint az újságkiadók, hírportálok segítése és a magas minőségű sajtó támogatása érdekében a piac átalakulásával járó bevételkiesést valamilyen módon kompenzálni kell.^[4]

[3] Ezen kompenzációt szolgálja a *digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról, valamint a 96/9/EK és a 2001/29/EK irányelv módosításáról szóló, 2019. április 17.-i, európai parlamenti és tanácsi irányelv (CDSM irányelv) 15. cikke*, illetve ennek nyomán a *szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szt.) 82/A-C. §-ai* szerinti sajtókiadói szomszédos jog, amely a „legfiatalabb” szomszédos jogi jogosultság a szerzői jog területén.

1.1. „Kiegészítő jog” az uniós szabályozás előtt

[4] A jogintézmény közvetlen előzményének tekinthető a német sajtóérdekvédelmi, újságkiadókat tömörítő szervezet, a *Bundesverband Deutscher Zeitungsverleger e.V.* (BDZV) által 2009-től kifejtett lobbitevékenység, amelynek során a BDZV több fórumon is kezdeményezte a korábban említett, a sajtó finanszírozása kapcsán fellépő és egyre inkább elmélyülő problémák jogalkotás útján való orvoslását.^[5]

[5] Az ennek eredményeként a szomszédos jogra (*Leistungsschutzrecht*)^[6] vonatkozó tervezet 2012 júliusára készült el,^[7] majd 2013-ban elfogadták, és ugyanazon év augusztus 1-jével lépett hatályba a német szerzői jogi törvény^[8] módosításaként.^[9] A jogszabály^[10] kizárólag a sajtótermékek előállítóit (*der Hersteller eines Presseerzeugnisses; The producer of a press product*) – mint az újonnan kialakított szomszédos jog jogosultjait – ruházta fel a sajtótermékek, újságcikkek (*Presseerzeugnis; press product*) vagy azok részeinek gazdasági célból történő közzétételéhez fűződő joggal, a kapcsolódó jogi természetből fakadóan akár a szerzői jog által nem védett tartalmak tekintetében is. E jog alól kivételt képezett, ha egyes szavakról vagy rendkívül rövid kivonatokról volt szó (*einzelne Wörter oder kleinste Textausschnitte; the smallest of text excerpts*), ezzel egy *de minimis* jellegű korlátozást építve a szabályozásba, bár fontos kihangsúlyozni, hogy ezen rövid kivonatok fogalmát nem definiálta a jogszabály szövege. A jog – egészen egyedi módon – a publikációtól, nyilvánosságra hozataltól számított egy éven át élt, feltehetően megalkotva ezzel az eddigi legrövidebb időn át oltalmat biztosító szomszédos jogot, amelyet hatálybalépése idején hivatalosan kiegészítő jogként (*ancillary right*) emlegettek. Mivel a korlátozás elsősorban a piacvezető Google News elnevezésű szolgáltatására szűkíti a jog gyakorlását,^[11] a jogintézményt több helyen a *Google Tax* (Google adó) gúnyneven emlegetik.^[12]

[6] A Google – mintegy válaszul a jogintézmény bevezetésére – eltávolította keresési találatai közül a német oldalakra mutató linkekhez kapcsolódó – a cikkekből vett rövid részletet tartalmazó – ún. *snippeteket*.^[13] A jogokat kezelő VG Media reakcióként 2014-ben versenyfelügyeleti eljárást kezdeményezett a német versenyhatóság, a *Bundeskartellamt* előtt, mivel álláspontja szerint a Google ezen tevékenysége erőfölénnyel való visszaélést valósított meg. Az érvelés nem fogott helyt, ugyanis a *Bundeskartellamt* álláspontja szerint^[14] a VG Media panaszában nem tudott megfelelő bizonyítékot felhozni arra vonatkozóan, hogy a Google valóban visszaélt volna erőfölényével, továbbá a Google nem köteles jogdíjat fizetni, ha nem kíván a kapcsolódó jog által védett tartalmakat felhasználni.^[15]

[7] A sajtókiadói jogot nemzeti jogába helyező második állam Spanyolország volt. A spanyol sajtókiadói jogi szabályozást 2014. november 4-én fogadták el és 2015. január 1-jén lépett hatályba^[16] a spanyol szellemi alkotásokról egységesen szóló törvény^[17] módosításaként.

[8] A szabályozás a német jogintézménnyel összehasonlítva jelentős pontokon mutatott egyezéseket: ugyanúgy egy szomszédos jogról volt szó, amelyet közös jogkezelő szervezet útján

lehetett gyakorolni, szintén volt szerepe a felhasználás kereskedelmi jellegének a díjfizetési igény szempontjából, és ugyancsak védelem alá helyezett műnek nem minősülő szövegeket is.^[18] A spanyol megoldás vizsgálata során azonban több eltérést is megfigyelhetünk. Így a spanyol szabályozás nem csupán a sajtótermékekre terjedt ki, hanem a tartalmak jóval szélesebb körét és ezáltal más tárgyú aggregátor szolgáltatásokat is a sajtókiadói jogi szabályozás hatálya alá vont.^[19] Emellett a jogszabály kifejezetten rögzítette, hogy a biztosított szomszédos jogról, és az ezzel járó díjigényről lemondani nem lehet.

[9] A spanyol sajtókiadói jog a német előképéhez hasonlóan sok vitát generált: a Google tiltakozás- és reakcióképpen még a hatálybalépés előtt, 2015 decemberében elérhetetlenné tette Google News szolgáltatását az országban.^[20] A NERA gazdasági elemző szervezet 88 oldalas hatástanulmányban foglalta össze a sajtókiadói jog hatálybalépésének többnyire negatív következményeit, így például az online újságok elérési száma átlagosan 6%-kal csökkent, míg a kisebb újságoknál ez a szám már 14% volt.^[21]

[10] A német és a spanyol szabályozás nem ért el átütő sikert, ezért különösen nagy jelentőséggel bírt, hogy az Európai Unió jogalkotása felkarolta a problémát és irányelvi szinten harmonizálta a jogintézményt, ezzel szignifikánsan erősebb tárgyalási helyzetbe hozva a tagállami kiadókat.

1.2. A CDSM irányelv

[11] Az *információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról* szóló, 2001. május 22-i, 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (InfoSoc irányelv) évtizedekig meghatározta a szerzői jogi integráció irányát, ugyanakkor az idő előrehaladtával felülvizsgálata elkerülhetetlen volt. A szerzői jogi keretrendszer átfogó újragondolását beharangozó stratégiára ugyanakkor 2015-ig várni kellett, ugyanis az Európai Bizottság ekkor tette közzé az *Európai digitális egységes piaci stratégiáját* (DSMS).^[22] A DSMS alapvetően három pillérré alapozva tervezte megvalósítani a digitális egységes piaccal kapcsolatos elképzeléseit: először az internetes szolgáltatásokhoz való jobb fogyasztói és vállalkozási hozzáférés, másodsor a digitális hálózatok és innovatív szolgáltatások számára való megfelelő és egyenlő versenyfeltételek biztosítása, harmadszor pedig a digitális gazdaság növekedési potenciáljának maximalizálása útján.^[23]

[12] Jean-Claude Juncker, az akkori elnök 2016. évi évértékelő beszéde alkalmából az Európai Bizottság sajtóközleményben^[24] jelentette be, hogy a DSMS célkitűzéseinek megvalósítása érdekében, a digitális változásokra és az új online szolgáltatások által támasztott kihívásokra való reakcióként, irányelv javaslatot terjesztett elő a szerzői jogi keretrendszer reformjára – ez volt az későbbi *CDSM irányelv* első nyilvános változata.

[13] Az *Európai Parlament és a Tanács irányelv-javaslat a digitális egységes piacon a szerzői jogról* (DSM javaslat)^[25] elsődleges célja tehát az *InfoSoc irányelv* által kialakított szerzői jogi keretrendszer reformja,^[26] a kor igényeihez való igazítása,^[27] a digitális egységes piac kiteljesedéséhez szükséges eszközök és intézkedések biztosítása volt,^[28] aminek eszközeként többek között a digitalizáció és a határon átnyúló elérhetőség kérdéseire keresett válaszokat.^[29] Bár a modernizáció szükségességét önmagában jellemzően nem vitatták, a DSM javaslat igen komoly ellenállásba ütközött,^[30] az EU szerzői jogi jogalkotásának legvitatottabb és legnagyobb visszhangot keltő instrumentuma lett: a javaslat elfogadása ellen indított petíciót több mint ötmillióan írták alá,^[31] több országban pedig tüntetések zajlottak a végső szavazást megelőző hetekben,^[32] az „internet népe” a mémek korának alkonyát látta a javaslatban,^[33] a jogalkotási folyamatba vetett bizalmat pedig az sem erősítette, hogy a tárgyalási folyamatok rendkívül erős lobbitevékenység vette körül.^[34]

[14] A CDSM irányelv – az InfoSoc irányelv után a második olyan irányelv, amely horizontális harmonizációt valósít meg a szerzői jog területén – végül hosszas viták után,^[35] 2019. május 17-én került elfogadásra, a DSM javaslatához képest szignifikánsan részletesebb tartalommal.

[15] A CDSM irányelv 15. cikk (1) bekezdése szabályozza az új szomszédos jog hatályát (mind pozitív, mind negatív irányból), tehát meghatározza a kizárólagos jogok jogosultját (sajtókiadó), terjedelmét (többszörözés és nyilvánossághoz közvetítés az online környezetben) és a jog alóli kivételeket (nem kereskedelmi célú felhasználás, hiperhivatkozások és egyes szavak vagy nagyon rövid részletek).^[36] A 15. cikk (2) bekezdése a szerzői és a szomszédos jogok védelmét szolgálja. Kiemelést érdemel még, hogy az új szomszédos jog védelmi ideje mindösszesen két év – illetve kicsit több, mivel a közzétételt követő év január 1-jétől kell számolni. Ugyanakkor a 15. cikk (4) bekezdés alapján a kizárólagos jogok már 2019. június 6-ától – tehát bőven a 2021 júniusi átültetési határidő előtt – hivatkozhatóvá váltak, erre tekintettel az Sztj. egy speciális átmenti rendelkezéssel is kiegészült (->uniós szerzői jog).

1.3. Sajtókiadói jog a nemzetközi szerzői jog tükrében

[16] Röviden szükséges megemlíteni, hogy az irodalmi és a művészeti művek védelméről szóló Berni Uniói Egyezmény^[37] (BUE) mely szakaszai relevánsak az új szomszédos jog megítélésakor, illetve azok alapján hogyan minősíthető a jogintézmény (->nemzetközi szerzői és szomszédos jogi egyezmények).

[17] A BUE 2. cikk (8) bekezdése szerint – összhangban az Sztj. 1. § (5) bekezdésével – a szerzői jogi védelem nem terjed ki az egyszerű sajtóközlemény jellegű napi hírekre, sajtótermékek közleményeinek alapjául szolgáló tényekre vagy napi hírekre. Ebből fakadóan a szomszédos jogi szabályozás által oltalom alá vett tartalmak egy része a szerzői jogi jogforrások által a védelem alól kifejezetten kivett tény vagy hír (ez persze nem idegen a szomszédos jogi szabályozástól, illetve természetesen a BUE-től szélesebb körű védelem biztosításának sincs akadály).

[18] Továbbá le kell szögezni, hogy a sajtókiadói új szabályozást a BUE 10. cikk (1) bekezdésével összhangban szükséges értelmezni, amely lehetővé teszi a már jogszerűen nyilvánosságra hozott művekből történő, indokolt terjedelmű, a bevett szokásoknak megfelelő idézést, ideértve a periodikákból való idézést is.^[38]

[19] A CDSM irányelv és a BUE rendelkezéseit összevetve megállapítható, hogy az uniós jogalkotónak eleve igen szűk mozgástér állt rendelkezésére az új szomszédos jog megalkotásakor (ráadásul ez a mozgástér nem is lett teljesen kihasználva, az online felhasználásokra való korlátozás révén), így nem véletlen, hogy a jogalkotás korai szakaszában még komoly fenntartások fogalmazódtak meg.^[39] Emellett rá kell mutatni, hogy a BUE rendelkezéseinek és az elfogadott korlátozásoknak az együttes értelmezése kihívást jelenthet mind a gyakorlat, mind pedig a jogalkalmazás számára, mivel a védelem alól kivett kör, a már eleve meglévő és újonnan megjelenő szabad felhasználások keretei között nehéz lehet az engedélyköteles felhasználások azonosítása.

2. Sajtókiadók szomszédos jogi védelme a magyar jogrendszerben

2.1. Az átültetés folyamatáról röviden

[20] 2019 nyarán kezdődött meg a CDSM irányelv hazai implementációjának előkészítése. 2020. november-december folyamán hat, tematikus munkacsoporti ülésre került sor, amelyek során a CDSM és a SatCab II^[40] irányelvek egyes rendelkezései kerültek megvitatásra több mint 50 érintett szervezet részvételével, amelyet több mint 150 érdekelt szervezet megkeresése előzött meg. A teljes átültetési koncepciót tartalmazó szövegjavaslat újbóli, informális társadalmi egyeztetésére 2020 májusában került sor, ahol a több mint 150 megkeresett érdekelt szervezet egy hónapot kapott észrevételeinek becsatornázására.^[41] Ezt követően a hivatalos jogalkotási folyamatot 2020 júniusában újabb, az ernyőszervezetek bevonásával történő társadalmi egyeztetés előzte meg.

[21] A kidolgozott előterjesztésnek a jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételtől szóló 2010. évi CXXXI. törvény akkor hatályos 7. § (1) bekezdés b) pontja szerinti közvetlen egyeztetésére

2021. februárja-márciusa során került sor. A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény és a szerzői jogok és a szerzői joghoz kapcsolódó jogok közös kezeléséről szóló 2016. évi XCIII. törvény jogharmonizációs célú módosításáról szóló 2021. évi XXXVII. törvényt (Módtv.) az Országgyűlés 2021. április 28-án fogadta el, 136 igen, 29 nem és 1 tartózkodás mellett.^[42] Ezzel Magyarország az Európai Unió második tagállama lett, amely a CDSM irányelvet, és az első, amely a SatCab II irányelvet teljes egészében átültette. A módosítások 2021. június 1-jén léptek hatályba.

2.2. A hatályos szabályozás

[22] 2021. június 1-jétől tehát új jogosult jelent meg a szerzői jogi szabályozáson belül, ennek első és legszembeötlőbb lecsapódása az Szjt. 1. § (8) bekezdésének kiegészítése, amely a szomszédos és kapcsolódó jogi jogosultak sorában megjeleníti a sajtókiadványok kiadóit is.

[23] A hazai szabályozás tekintetében fontos dogmatikai előkérdés volt, hogy az új jogintézményt az előadóművészi (->előadóművészi teljesítmény) vagy filmelőállítói (->film) jogokhoz hasonló szomszédos jogként, vagy az adatbáziselőállítók (->adatbázis) kizárólagos jogaihoz hasonló, *sui generis* kapcsolódó jogként kerüljön szabályozásra. Tekintettel arra, hogy előbbivel a sajtókiadói jog több hasonlóságot mutat (az új kizárólagos jogok alapvetően szerzői művekhez, illetve azoknak a felhasználókhöz való eljuttatásához kapcsolódnak, a normaszöveg dogmatikai vagy kodifikációs probléma nélkül integrálható volt a szomszédos jogi fejezet rendelkezései közé), ezen megoldás került elfogadásra.

[24] Szintén fontos előkérdés volt – ami az Szjt.-t érintő jogalkotási folyamatban egyébként újra és újra felmerül –, hogy az egyes terminusok tekintetében az Szjt. saját fogalomrendszer alakítson ki, vagy támaszkodjon a médiajogi jogszabályok definícióihoz.^[43] Az első szövegjavaslatok megpróbálták a CDSM irányelv által megteremtett fogalmakat a legközelebb álló, már rendelkezésre álló médiajogi terminusokkal összehangolni, ugyanakkor teljes átfedés egyik definíció esetében sem volt elérhető, így végül az Szjt.-ben saját fogalomrendszer került elfogadásra.

[25] Az új szomszédos jog egyedi engedélyezés útján gyakorolható, ami értelemszerűen nem zárja ki, hogy a jogosultak önkéntes közös jogkezelő szervezetet hozzanak létre a hatékonyabb jogérvényesítés érdekében. Előírt vagy kötelező közös jogkezelés elrendelésére nem volt jogi lehetőség, ugyanis a CDSM irányelv 12. cikk (2) bekezdése a reprezentatív közös jogkezelés szabályozásának bevezetését ahhoz a feltételhez köti, hogy a jog egyedi gyakorlása „körülményes és nehezen kivitelezhető” legyen, ugyanakkor ennek felmérése az új kizárólagos jog bevezetésénél – ahol a korábbiakban nem volt egyedi joggyakorlás – nem lehetséges.

[26] Az Szjt. fogalomrendszerében a 82/A. §. alapján sajtókiadványnak minősül az a főként újságírói jellegű irodalmi művekből álló – akár egyéb műveket vagy szomszédos jogi teljesítményeket is tartalmazó – gyűjtemény, amely egy azonos cím alatt megjelenő időszakos vagy rendszeresen aktualizált kiadvány, célja a nyilvánosság tájékoztatása hírekről vagy más témákról, és valamely szolgáltató kezdeményezésére, szerkesztői felelősségére és ellenőrzése mellett jelenik meg sajtótermékben.

[27] Mivel a védelem a művekből álló gyűjteményen alapul, ebből adódóan értelemszerűen kiesnek a védelem köréből a kizárólag tényeket és napi híreket tartalmazó, egyéni, eredeti jellegűnek nem tekinthető kiadványok. Szintén nem minősül sajtókiadványnak a tudományos céllal kiadott időszaki kiadvány. Nem vonatkozik továbbá a védelem azon weboldalakra és blogokra sem, amelyek olyan tevékenység keretében nyújtanak szolgáltatást, amelyet nem egy szolgáltató – például hírszolgáltató – kezdeményezése, szerkesztői felelőssége és ellenőrzése keretében végeznek.^[44]

[28] A sajtókiadó értelemszerűen az, aki a sajtókiadványt kezdeményezésére, szerkesztői felelősségére és ellenőrzése mellett kiadja.

[29] A sajtókiadvány kiadójának hozzájárulása szükséges ahhoz, hogy a sajtókiadványt vezeték útján

vagy bármely más eszközzel vagy módon úgy tegyék a nyilvánosság számára hozzáférhetővé, hogy a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhassák meg, és a fenti célból elektronikus úton többszörözzék, amennyiben a felhasználást az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó természetes, illetve jogi személy vagy jogi személyiség nélküli szervezet^[45] valósítja meg. Láthatjuk tehát, hogy a sajtókiadói szomszédos jog különlegesnek tekinthető olyan szempontból, hogy kizárólag online környezetben megvalósuló felhasználások tekintetében ad kizárólagos jogokat a jogosultnak.

[30] A sajtókiadvány kiadóját az engedélyezett felhasználásokért díjazás illeti meg, amelyből köteles megfelelő mértékű részesedést biztosítani a sajtókiadványban megjelent művek szerzőinek is.

[31] Nem szükséges a sajtókiadvány kiadójának hozzájárulása a nyilvánosságra hozott sajtókiadványra mutató hiperhivatkozás, a sajtókiadvány egyes szavai vagy nagyon rövid részletei, vagy a sajtókiadvány egyéni felhasználók általi magáncélú vagy nem kereskedelmi célú felhasználásához. Az új kiadói szomszédos jog alól tehát három kivétel van:

- az első a hiperhivatkozásokat – vagyis pusztán linkelést – veszi ki a rendelkezés hatálya alól;
- a második kivétel egyes szavak, illetve nagyon rövid részletek felhasználását teszi lehetővé engedély nélkül;
- az utolsó kivétel pedig az egyéni felhasználók magán- vagy nem kereskedelmi célú felhasználását mentesíti, beleértve az e felhasználók által történő felhasználást is.

Emellett az **Szjt. IV. Fejezetében** biztosított szabad felhasználások irányadóak e jog esetében is, beleértve az idézést is.^[46]

[32] Az új szomszédos jog vonatkozásában a védelmi idő a sajtókiadvány első nyilvánosságra hozatalát követő év első napjától számított két évig illeti meg a jogosultat (ezzel a sajtókiadói szomszédos jog lett a legrövidebb védelmi idejű szellemi tulajdonjog). Ugyanakkor az **Szjt. 111/J. § (1) bekezdése** szerinti átmeneti rendelkezései – az uniós joggal való összhang érdekében – rögzítik, hogy ha a sajtókiadványt 2019. június 6-án (vagyis a **CDSM irányelv** hatálybalépésének napján) vagy azt követően hozták nyilvánosságra, az új szomszédos jogok megilletik a sajtókiadvány kiadóját. A sajtókiadvány kiadója ezen kizárólagos jogait csak a 2021. június 1-jén (az átültető törvény hatálybalépésének napján), vagy az ezt követően megvalósult felhasználások tekintetében gyakorolhatja.

2.3. Az új szomszédos jog gyakorlati tapasztalatai

[33] Jelenleg még – tekintve, hogy a szabályozás igen rövid ideje van csak hatályban, ráadásul a **CDSM irányelvet** nem minden tagállam ültette még át – nem látható tisztán, hogy az új szomszédos jog érdemi plusz bevételt tud-e majd generálni a kiadók oldalán.^[47] Jó példa erre Franciaország, ahol jóval az átültetési határidő előtt implementálták már a **CDSM irányelv 15. cikkében** található szabályozást, ugyanakkor a felhasználókat egyelőre nem sikerült érdemi jogdíjfizetésre bírni, a francia versenyhatóság szigorú, az erőfölénnyel való visszaélés jogalapjára épített fellépése^[48] ellenére sem. Szintén ide kapcsolódik Ausztrália példája is, ahol egy hasonló – bár nem szerzői jogi – szabályozás szintén komoly vitákat váltott ki.^[49]

[34] Bár a hazai implementáció nem írt, és egyelőre nem is írhatott elő reprezentatív közös jogkezelést a sajtókiadói szomszédos jog tekintetében, ez nem zárja ki, hogy a jogosultak önkéntes szerveződésük nyomán közös jogkezelő szervezetet hozzanak létre jogaik gyakorlására, vagy egy meglévő közös jogkezelő szervezet engedélyének kiterjesztése útján valósítsák meg jogaik érvényesítését. A hazai gyakorlat az utóbbi irányba mozdult el, a Repropress Magyar Lapkiadók Reprográfiai és Szomszédos Jogi Egyesülete ugyanis 2022. november 30-i hatállyal a sajtókiadványok online felhasználására is kiterjedő jogkezelési engedélyt szerzett.^[50] (->**közös jogkezelés**).

A KÖVETŐ JOG ALAPPROBLÉMÁI ÉS SZABÁLYOZÁSI KÉRDÉSEI

3. JEGYZETEK

- [1] Stefan LORENZ: „Some economic aspects of a proposed German ancillary copyright law” *University of Jena Working Paper* 2012, 1.
- [2] Brad A. GREENBERG: „Tollbooths and Newsstands on the Information Superhighway” *Michigan Telecommunications and Technology Law Review* 2013, 103.
- [3] Doh-Shin JEON – Nikrooz NASR: „News Aggregators and Competition Among Newspapers in the Internet” *Toulouse School of Economics Working Paper* 2012/12–20, 2.
- [4] Heidi J. S. TWOREK – Chripstophor BUSCHOW: „Changing the Rules of the Game: Strategic Institutionalization and Legacy Companies’ Resistance to New Media” *International Journal of Communication* 2016, 2129.
- [5] TWOREK – BUSCHOW (4. j.) 2126.
- [6] Lásd még Georg NOLTE: „Zur Forderung der Presseverleger nach Einführung eines speziellen Leistungsschutzrechts – Eine kritische Auseinandersetzung” *Zeitschrift fuer Geistiges Eigentum* 2010, 165–195.
- [7] COMPUTER & COMMUNICATION ASSOCIATION: „Understanding ‘Ancillary Copyright’ in the Global Intellectual Property Environment” *White Paper* 2015, 2.
- [8] Urheberrechtsgesetz vom 9. September 1965 (BGBl. I S. 1273).
- [9] Bo VESTERDORF: „The Effect of Failure to Notify the Spanish and German Ancillary Copyright Law” *European Intellectual Property Review* 2015/5, 1; Michael GRÜNBERGER: „The German news publishers’ ancillary right” *Bundesgesetzblatt Jahrgang* 2013/23.
- [10] A vizsgálat tárgyává tett szöveg: [Act on Copyright and Related Rights](#).
- [11] Guido WESTKAMP: „The new German publisher’s right – a violation of European Law? A comment” *Queen Mary Journal of Intellectual Property* 2013/3, 243.
- [12] Lásd például Catherine STUPP: „Fight over ‘Google tax’ brews ahead of autumn copyright proposal” *EurActiv.com* 7 April 2016; Greg STERLING: „German ‘Ancillary Copyright’ Law To Go Into Effect, Imposes Limits On Search Results” *Searchengineland.com* 16 May 2013; SZALAY Klára – POLYÁK Gábor: „Sajtókiadók szomszédos joga: a tagállami átültetés kérdőjelei” *Pro Futuro: A Jövő Nemzedékek Joga* 2019/2, 16.
- [13] Andreas BECKER: „German publishers vs. Google” *DW.com* 30 October 2014.
- [14] A Bundeskartellamt B6-76/14. sz. döntése.
- [15] Christian KERSTING – Sebastian DWORSCHAK: „Leistungsschutzrecht für Presseverlage: Müsste Google wirklich zahlen? – eine kartellrechtliche Analyse” *Neue Zeitschrift für Kartellrecht* 2013/4, 19; VESTERDORF (9. j.) 2.
- [16] A vizsgálat tárgyává tett szöveg: [Proposed Spanish Ancillary Right \(Snippet Tax\), Article 32.2](#).

- [17] Ley N° 21/2014, de 4 de noviembre, por la que se modifica el texto refundido de la Ley de Propiedad Intelectual aprobado por Real Decreto Legislativo 1/1996, de 12 de abril, y la Ley 1/2000, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil.
- [18] *Electronic content*, szemben a német *press product* megjelöléssel. Lásd még COMPUTER & COMMUNICATION ASSOCIATION: „Spanish IP Proposal Targets U.S. Internet Firms” *Backgrounder* 2014, 1–2.
- [19] Raquel XALABARDER: „The Remunerated Statutory Limitation for News Aggregation and Search Engines Proposed by the Spanish Government - Its Compliance with International and EU Law” *IN3 Working Paper Series* 2014, 7.
- [20] TÓTH Andrea: „A linkelés jelene és jövője az Egyesült Államok és az Európai Unió joggyakorlata alapján” *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle* 2016/1, 77.
- [21] Pedro Posada DE LA CONCHA – Alberto Gutiérrez GARCÍA – Hugo Hernández COBOS: „Impacto del Nuevo Artículo 32.2 de la Ley de Propiedad Intelectual – Informe para la Asociación Española de Editoriales de Publicaciones Periódicas” *NERA* 2015, 9; Joe MULLIN: „New study shows Spain’s ‘Google tax’ has been a disaster for publishers” *ArsTechnica.com* 30 July 2015.
- [22] Európai Bizottság: Európai digitális egységes piaci stratégia. COM(2015) 192 final, 6 May 2015.
- [23] Európai Bizottság: Európai digitális egységes piaci stratégia (22. j.) 4, 9, 14. Lásd még Maria Jose SCHMIDT-KESSEN: „EU Digital Single Market Strategy, Digital Content and Geo-Blocking: Costs and Benefits of Partitioning EU’s Internal Market” *Columbia Journal of European Law* 2018/3, 563.
- [24] Európai Bizottság: Értékelő beszéd az Unió helyzetéről (2016): a Bizottság korszerű uniós szerzői jogi szabályok bevezetését javasolja az európai kultúra virágzásának és az európai kulturális javak terjesztésének előmozdítása érdekében. Sajtóközlemény, 2016. szeptember 14.
- [25] COM(2016) 593 final, 14 September 2016.
- [26] Giancarlo F. FROSIO: „Internet Intermediary Liability: WILMap, Theory and Trends” *Indian Journal of Law and Technology* 2017/1, 31; Giovanni DE GREGORIO: „Expressions on Platforms: Freedom of Expression and ISP Liability in the European Digital Single Market” *European Competition and Regulatory Law Review* 2018/3, 210.
- [27] TÓTH Andrea Katalin: „A linkelés jelene és jövője az Egyesült Államok és az Európai Unió joggyakorlata alapján” *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle* 2016/1, 74, 84.
- [28] Giancarlo F. FROSIO: „To Filter, or Not to Filter – That Is the Question in EU Copyright Reform” *Cardozo Arts & Entertainment Law Journal* 2018/2, 334.
- [29] Christophe GEIGER – Giancarlo FROSIO – Oleksandr BULAYENKO: „Facilitating Access to Out-of-Commerce Works in the Digital Single Market – How to Make Pico della Mirandola’s Dream a Reality in the European Union” *Journal of Intellectual Property, Information Technology and Electronic Commerce Law* 2018/3, 242.
- [30] Eleonora ROSATI: *Copyright and the Court of Justice of the European Union*, Oxford University Press, 2019, 215.
- [31] Thomas SPOERRI: „On Upload-Filters and Other Competitive Advantages for Big Tech Companies under Article 17 of the Directive on Copyright in the Digital Single Market” *Journal of Intellectual Property, Information Technology and Electronic Commerce Law* 2019/2, 174.
- [32] Markus REUTER: „Protests against Copyright Directive: All Cities, Dates and Numbers of Participants across Europe” *Netzpolitik.org* 25 March 2019.
- [33] Jasper HAMILL: „EU votes for copyright law which could kill memes and introduce ‘automated surveillance and control’ of the internet” *Metro.co.uk* 20 Juny 2018.

- [34] Sallie SPILSBURY: „Rewriting the Rule Book: The Latest on the Draft Copyright Directive” *Entertainment and Sports Law Journal* 2019, 1.
- [35] Jakub HALEK – Martin HRACHOVINA: „Directive on Copyright in the Digital Single Market: A Challenge for the Future” *Common Law Review* 2020/16, 44.
- [36] Bővebben lásd István HARKAI – John CROSS: „A Comparative Analysis of the new EU Press Publisher’s Right” *Anales de la facultad de Derecho* 2022/39, 15–17.
- [37] Az egyezmény vizsgálat tárgyává tett szövege: [Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Work](#).
- [38] A [WIPO Copyright Treaty](#) nem tartalmaz ettől eltérő rendelkezéseket.
- [39] NEMESSÁNYI Zoltán – UJHELYI Dávid: „Breakinf the news? A kiegészítő (szerzői) jog szerepe és megítélése” *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle* 2016/6, 29–54.
- [40] *A műsorszolgáltató szervezetek egyes online közvetítéseire, valamint televíziós és rádiós műsorok továbbközvetítésére alkalmazandó szerzői jogok és szerzői joggal szomszédos jogok gyakorlására vonatkozó szabályok megállapításáról valamint a 93/83/EGK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2019. április 17-i, (EU) 2019/789 európai parlamenti és tanácsi irányelv.*
- [41] BARANYI Róbert – UJHELYI Dávid: „A digitális szerzői jogi szabályozás legújabb lépcsője – a CDSM irányelv átültetésének háttere és eredményei” *Fontes Iuris* 2021/3, 36–45.
- [42] Lásd a kapcsolódó iromány adatait az Országgyűlés honlapján: [T/15703. Az egyes szerzői jogi törvények jogharmonizációs célú módosításáról.](#)
- [43] Például *a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról 2010. évi CLXXXV. törvény* lehet e körben releváns.
- [44] Lásd a [CDSM irányelv \(56\) preambulumbekzdését](#) és a [Módtv. kapcsolódó indokolását](#).
- [45] Az [Szjt. itt az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről 2001. évi CVIII. törvény 2. § k\) pontja](#) szerinti szolgáltató fogalommal operál.
- [46] BENCZE Máté Imre: „A CDSM irányelv sajtókiadványok védelmével kapcsolatos szabályozása és hazai implementációja” *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle* 2023/3, 30.
- [47] HARKAI István: „Érvek a sajtókiadványok kiadóinak uniós védelme mellett és ellen” *Európai Jog* 2021/6, 20.
- [48] [Autorité de la Concurrence, Décision no 20-MC-01 du 9 avril 2020 relative a des demandes de mesures conservatoires présentées par le Syndicat des éditeurs de la presse magazine, l’Alliance de la presse d’information générale e.a. et l’Agence France-Presse.](#) Lásd még [Laura KAYALI: „Google slapped with €500M fine in French press publishers case” Politico.eu 13 July 2021.](#)
- [49] [Chandler THORNTON – Michelle TOH: „Australia passes new law requiring Facebook and Google to pay for news” CNN Business 25 February 2021.](#)
- [50] A közös jogkezelő szervezetek nyilvántartása elérhető: [REPROPRESS](#).